

LINSCHOTEN-VEREENIGING

NIEUWSBRIEF 2018 – I

L.S.

Wat hebben kunstschilders als Peter Paul Rubens en Jacob Jordaens, ontdekkingsreiziger Jacob le Maire, cartograaf Abraham Ortelius, schrijver Hendrik Conscience en striptekenaar Willy Vandersteen met elkaar gemeen? Het zijn allemaal beroemde Antwerpenaren. We zullen er daarom geen (Belgen)grappen over maken, maar de honderdtiende ledenvergadering van de Linschoten-Vereeniging vindt dit jaar op zaterdag 26 mei aanstaande plaats in Antwerpen, de stad van de Schelde, de tweede haven van Europa én van de diamanthandel.

We zijn die dag te gast in het Museum aan de Stroom (MAS), een modern gebouw naar een ontwerp van Neutelings Riedijk Architecten,

dat opende in 2011. Het museum is gelegen in de oude haven op het Eilandje.

Het MAS is een nieuw museum voor stad, haven en scheepvaart. De voormalige collecties van het Volkskundemuseum, het Nationaal Scheepvaartmuseum en deels van het Vleeshuis zijn erin ondergebracht.

De totale hoogte van het tien verdiepingen tellende torengebouw bedraagt 62 meter en daarmee is het een toonaangevend oriëntatiepunt in de stad. Het panoramazicht en de spiraalvormige boulevard langs de glaspartijen van het gebouw zijn tot 's avonds laat gratis toegankelijk en vormen zo een nieuwe toeristische trekpleister.

Na afloop krijgen de deelnemers de gelegenheid om ook het nabijgelegen Red Star Line Museum te bewonderen. Dit emigratiemuseum opende in 2013 en u kunt in dit allesbehalve klassieke museum in de voetsporen treden van de landverhuizers. Via stoomschepen van de Red Star Line maakten zo'n twee miljoen passagiers de oversteek van Antwerpen naar Noord-Amerika. In het Red Star Line staat hun verhaal en dat van de rederij die hen vervoerde, de stad en de haven waaruit ze vertrokken, centraal.

We hopen op een gastvrij onthaal in de Scheldestad. Met al die 'hand'werpse handjes aan de gevelstenen van het MAS ligt het zeker en vast niet!

✂=====

AANMELDING LEDENBIJEENKOMST EN JAARVERGADERING, ZATERDAG 26
MEI 2018, MUSEUM AAN DE STROOM (MAS), ANTWERPEN

Ondergetekende,

Naam:

Adres:

Postcode/plaats:

Handtekening:

- Zal met ..... personen de ledenbijeenkomst en jaarvergadering bijwonen
- Stelt prijs op toezending van het financieel verslag over 2017 en begroting 2018 per e-mail op het volgende e-mail adres:
.....@.....
- Heeft geen e-mail en stelt prijs op toezending van de vergaderstukken (verslag vorige jaarvergadering, secretariael verslag over 2017, financieel verslag over 2017 en begroting 2018) per post.

S.v.p. na invulling en ondertekening in een voldoende gefrankeerde envelop opsturen naar onderstaand adres.

Bestuurswisseling

Het bestuur van de Vereeniging zal enkele wijzigingen ondergaan. Het voorzitterschap wordt niet gewijzigd, want Michiel van Groesen stelt zich beschikbaar voor een tweede termijn als voorzitter. De bestuursleden Hans Bonke (sinds 2004) en Andrea Kieskamp (sinds 2010) treden af en stellen zich niet voor een nieuwe termijn herkiesbaar. Vorig jaar is daarom Carolien Stolte al toegetreden tot het bestuur. Als nieuwe bestuurslid wordt voorgedragen Andreas Weber. Andreas is als historicus verbonden aan de Universiteit Twente in Enschede. Hij promoveerde aan de Universiteit Leiden op Caspar C.G. Reinwardt. Zijn speciale interesse is de ontwikkeling op lange termijn van wetenschap en technologie in de maatschappij en digitaal erfgoed. Hij is bovendien de bezorger van het beoogde deel 119 dat in

2020 zal verschijnen met als onderwerp de dagboekaantekeningen en tekeningen van Pieter van Oort (1804-1834), lid van de natuurkundige Commissie voor Nederlandsch Indië. Verder stelt penningmeester Andy Cobben zich na twee termijnen (sinds 2009) niet meer herkiesbaar en verlaat hij het bestuur. Als nieuwe penningmeester wordt voorgedragen Martijn Punt, advocaat, fiscalist en historisch geïnteresseerd. Hij promoveerde aan de Universiteit Leiden op het gebied van het vennootschapsrecht.

Presentatie delen 115 en 116

Het afgelopen najaar stond in het teken van de verschijning van de delen 115 en 116. Op 30 september verscheen in het Nationaal Archief in Den Haag *Terug naar de Oost. De reis van VOC-chirurgijn Gijsbert Heeck, 1654-1656*, bezorgd door Barend Jan Terwiel

en Peter Kirsch. En op 18 november was het de beurt van *Op reis met pen en penseel. Frans en Jan Hendrik Lebret als toerist naar Java, 1863*, bezorgd door Anne Leussink en Wyke Sybesma. De presentatie vond plaats in het Dordrechts Museum. Net zoals hier enkele originele aquarellen van Frans Lebret konden worden bewonderd, was in het Nationaal Archief het originele manuscript van Heeck's derde reis te zien. Veel leden, partners en andere gasten maakten gebruik van deze unieke gelegenheid.

Traagheid ...

Onder de titel 'Why were Dutch East Indians so slow?', verscheen in 2017 in *The International Journal of Maritime History* een artikel van de hand van Peter M. Solar en Pim de Zwart. Zij stellen zich de vraag waarom de Nederlandse Oost-Indiëvaarders zo traag waren. De snelheid van de schepen is een cruciale variabele bij het verzenden van goederen en mensen. Ondanks de dominantie van de VOC in de Euraziatische handel in de vroegmoderne tijd waren de Oostindiëvaarders over het algemeen langzamer dan die van andere compagnieën. Oorzaken hiervoor waren de verschillen in scheepsonwerp als gevolg van de Nederlandse ondiepe binnenwateren en de langzame acceptatie van koperbeslag op de scheepsrompen aan het einde van de achttiende eeuw.

De Linschoten-Vereeniging heeft al 110 jaar een 'vaste snelheid' met jaarlijks een mooi en goed gedocumenteerd reisverhaal. Later dit jaar verschijnt deel 117 in onze eerbiedwaardige reeks, *Met de Triton en Iris naar Nieuw-Guinea. De reisverhalen van Justin Modera en Arnoldus Johannes van Delden uit 1828*, bezorgd door Willem F.J. Mörzer Bruyns.

Boekuitgaven

Eind vorig jaar verscheen bij Uitgeverij Waanders & De Kunst het boek *Een plezier-*

reis in de zomer van 1718. De familie Von Uffenbach in de Nederlanden.

Het betreft een reis van de gebroeders Von Uffenbach, hun echtgenotes en enkele familieleden uit Frankfurt. Dr Johan R. ter Molen trof het uitvoerige verslag van deze reis aan in de Universiteitsbibliotheek van Göttingen. Hij bestudeerde en becommentarieerde het, waardoor het nu voor het eerst in een fraai geïllustreerde uitgave verschijnt, waarin behalve zijn 'navertelling' van deze rondreis ook de tekst van het Duitse manuscript integraal is opgenomen. Het boek geeft een helder beeld van het intensieve programma en de verschillende interessegebieden van deze welgestelde 'toeristen' die 300 jaar geleden ons land bezochten. Tevens krijgt de lezer een boeiend inzicht in de manier waarop een dergelijk gezelschap destijds reisde en waar men verbleef.

Aan de diverse boeken over Jan Cock Blomhoff werd onlangs weer een nieuw werk toegevoegd. Jolien C. Hemmes bezorgde de uitgave *Brieven uit Deshima* met daarin het manuscript van Ennius H. Bergsma over de reis van Blomhoff en zijn vrouw Titia Bergsma en hun zoontje naar Japan in 1817. Jan Cock werd daar het nieuwe hoofd van de handelspost. Omdat Japan een zeer afgesloten land was, is het uniek dat de Nederlanders, als enige Europeanen, welkom waren op de factorij Deshima, bij Nagasaki. Wij kunnen nu nog een kijkje nemen in hun lange reis en meer kunnen lezen over deze episode in Deshima, omdat Titia's vader voor zijn kleinzoon een verslag schreef toen deze op zijn vijfde bij hem en zijn vrouw achterbleef, nadat zijn moeder aan een ziekte was overleden en zijn vader nog jaren in Deshima zou zijn. Voor meer gegevens over het boek en de mogelijkheid om een exemplaar te bestellen: <https://www.brievenuitdeshima.nl/>

Colofon

©Linschoten-Vereeniging, 2018

LINSCHOTEN-VEREENIGING
OPGERICHT 7 MAART 1908

secretariaat: Duivestein 3, 2641 LG Pijnacker
+31 (0)15 – 369 20 93

secretaris@linschoten-vereeniging.nl
www.linschoten-vereeniging.nl